

Pozdravljena učenka/pozdravljen učenec.

- V tem tednu (23. 3. – 27. 3. 2020) imamo na urniku 1 šolsko uro. Ker v posameznih oddelkih (8. A, 8. B in 8. C) različno napredujemo s snovjo: dobro preveri, če je snov – ki sem jo predvidela za tvoj razred / oddelek.
 - Večinoma snovi bomo obravnavali kar s pomočjo zvezka, vsebine na spletu in še z nekaj mojimi dodatnimi navodili.
 - Če ti kaj ne bo jasno, me lahko starši kontaktirajo vsak dan od 7.00 do 15.00 na moj elektronski naslov: dolgan.barbara@gmail.com
-

2. učna ura; 8. C

Učna tema: OPERA V ROMANTIKI in skladatelja G. VERDI in R. WAGNER

- Priložen **slikovni material** predelaj; **prebereš** o glasbeni obliki, **o skladateljih**, si **ogledaš slikovno gradivo** in **poslušаш** priložene posnetke / označeni so z: ♪; **G. Verdi: Nabucco (opera): Zbor hebrejskih sužnjev**;
link: <https://www.youtube.com/watch?v=2VejTwFjwVI>,
lahko tudi zapoješ – priložila sem ti notni zapis!
- G. Verdi: Rigoletto (opera): napitnica: Ženska je tičica**;
link: <https://www.youtube.com/watch?v=xCFEk6Y8TmM>,
lahko tudi zapoješ – priložila sem ti notni zapis!
- G. Verdi: Aida (opera): koračnica**;
link: <https://www.youtube.com/watch?v=l3w4I-KElxQ>,
- R. Wagner: Lohengrin (opera): poročna koračnica**;
link: <https://www.youtube.com/watch?v=k0nCiWr9PHU>,
- R. Wagner: Mojstri pevci Nürnbergski (opera): uvertura**;
link: <https://www.youtube.com/watch?v=rYCWSx08zMM>.
- **V zvezek** si zapiše **vso snov (preglej)**, ki je na slikovnem gradivu **označena z »dečkom s svinčnikom«** in je **ČRNE** barve! Najprej seveda zapiše **podnaslov: TRADICIONALNA ITALIJANSKA OPERA**, nato navajaj posnetke, kot si sledijo na slikovnem materialu in na koncu še zapis (tu naslov izpustiš!), enako ponoviš z **NEMŠKO GLASBENO DRAMO**.
- O obravnavani snovi lahko zapis najdeš tudi v **e učbeniku**, ki je **prosto dostopen na spletu**. Prilagam **link za trenutno obravnavano snov**; ta se nahaja na tej in na naslednjih straneh (premikaš se s puščico, ki jo najdeš desno / levo spodaj);
link: <https://eucbeniki.sio.si/gum8/3210/index2.html>.

TRADICIONALNA ITALIJANSKA OPERA

Giuseppe Verdi se je rodil leta 1813 v kraju Roncole na jugu Italije v revni gostilniški družini, kjer se je mladi Giuseppe prvič srečal z glasbo. Že zgodaj je pokazal izredno nadarjenost za glasbo in začel študirati ob denarni pomoči tovarnarja **Antonia Barezza**. Leta 1832 se je skušal vpisati na milanski konservatorij, vendar so mu prošnjo zavrnil, češ da je z 19. leti prestar in da ni nadarjen. To ga ni potrla in je nekaj časa ob denarni pomoči Antonia Barezza, v čigar hčerko je bil Giuseppe zaljubljen, študiral še pri zasebnih učiteljih.

Po študiju se je poročil Martgherito Barezzi in ustvaril svojo prvo opero **Oberto**, ki so jo leta 1839 krstno izvedli v **milanski Scali**. Dosegel je tak uspeh, da je vodstvo te operne hiše naročilo in plačalo takoj še eno delo. To veselje pa je napolnila žalost, saj sta zaradi bolezni umrla njegova otroka, čez čas pa še žena. Zaradi žalosti v srcu mu skladanje ni šlo od rok in po neuspehu naročene in že plačane opere **Lažni Stanislav** povsem opusti skladanje.

Tri mesece za tem je Verdiju vodja operne hiše Scala, **Mereli**, predal čudovito svetopisemsko besedilo, ki je govorilo o **Judih** v babilonski sužnosti, ki hrepenijo po osvoboditvi. Besedilo sprva ni hotel vzeti, doma pa mu je sprev »**Splavaj misel na krilih hitečih**« dal nov zagon in napisal je eno najbolj znanih oper **Nabucco**, uprizorjeno leta 1842. Opera je doživela takšen uspeh, da je Verdi z njo postal slaven.

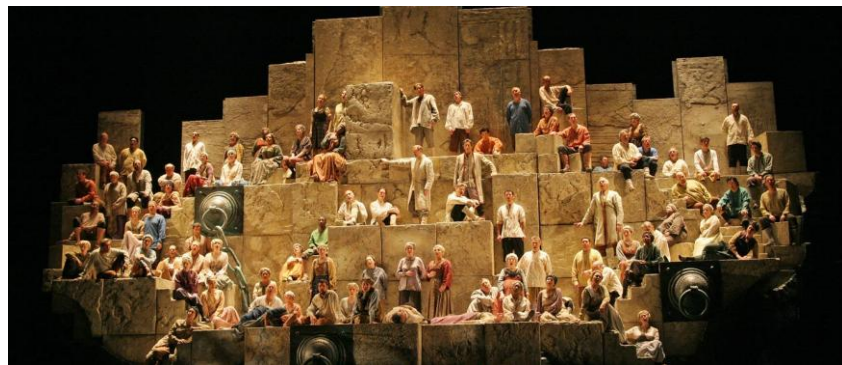
🎵 **G. Verdi: Nabucco (opera): Zbor hebrejskih sužnjev**

Cantabile tutti sotto voce

Va, pen - sie - ro, sul - l'a - li do - ra - - te; Va, ti
 po - sa sui cli - vi, sui col - li, O - ve o - lez - za - no te - pi - de e
 mol - - li L'au - re dol - - ci - del suo - lo - na - tal!

Operi Nabucco so sledile še druge opere: **Rigoletto**, ki opeva grbastega dvornega norca, ki na koncu spozna, da je pomagal ubiti lastno hčer, **Trubadur**, ki je prava zakladnica priljubljenih arij, ter **Traviata**, kjer sta glavna junaka zaljubljenca Violetta in Alfred.

Zelo znana pa je napitnica, ki jo velikokrat izvajajo različni pevci.

*Ženska je tičica lahke narave, muhaste glave, vara in laže.
 Če kot devičica očke zavije, smeh njen razkrije vselej, da laže,
 ljubav pa njena prah je in pena, vendar si prave vselej želiš.*

Izpraznite bratci kipeče čaše, povsod naj odmeva pesem in to veselje.

In predno izpolnijo ure se vaše izpijte naslado vinsko do dna.

Uživaj svoje življenje, mladost se nikdar ne vrne.

In v srcih naših dehtechih, budi se slast brez meja.

Izpraznite bratci to čašo naslade, ljubezni napoj naš velja.

♪ G. Verdi: *Rigoletto* (opera): napitnica: Ženska je tičica

Rigoletto – opera

Iz 4. dejanja

Ženska je tičica

(prev. Smiljan Samec)

Giuseppe Verdi
(1813–1901)

Moderato

f

Žen - ska je ti - či-ca la - hke na - ra - ve, mu - ha - ste gla - ve,

7

va - ra in la - že, če kot de - vi - či-ca ó - čke za - vi - je,

13 *dim.*

smeh njen raz - kri - je vse - lej, da la - že, lju - bav pa nje - na

19

prah je in pe - na, ven - dar si pra - ve vse - lej že - liš.

p

3

Giuseppe Verdi je v svojih operah poseben po lepoti melodij in izvirnih arijah. Vsebine, ki jih je opisoval so povezane z zgodovino in čustvi. Znana Verdijeva opera **Aida**, govori o faraonih, je bila prvič uprizorjena leta **1871** v kairski operi ob odprtju Sueskega prekopa.

Ko je Verdi napisal že omenjeno opero **Aida**, si je vzel šestnajst let premora, ki ga je prekinil z operama **Otelo**, ki je povzeta po Shakespearovi tragediji o temnopoltem Othellu in njegovi ljubezni do belke Desdemone in **Falstaff**, ki je veseljak, ki misli, da so vanj zaljubljene vse ženske, a ga le-te kaznujejo za domišljavost.

♪ G. Verdi: Aida (opera): koračnica

Giuseppe Verdi, ki je v svojem bogatem življenju napisal kar **28** oper je umrl v Milanu leta **1901**, kjer so mu pripravili tudi veličasten pogreb na katerem so peli znameniti spev **Splavaj misel** iz opere **Nabucco**. Tu je za časa življenja dal postaviti tudi dom za ostarele glasbenike, ki se je financiral z avtorskimi pravicami njegovih oper. Ob stoletnici smrti Giuseppeja Verdija je bilo leto 2001 leto Verdijeve glasbe.

TRADICIONALNA ITALIJANSKA OPERA:

- ta operna tradicija **poudarja pevsko melodiko**,
- opere so zapisane na **dana libreta**,
- cilj je ustvariti opero, ki predstavlja človekovo dramo,
- ob **poudarjenem petju** se počasi izoblikuje tudi orkester

G. VERDI je napisal kar 28 oper, v njih je poseben po lepoti melodij in izvirnih arijah. Za njegovo glasbo velja oznaka, da je večna - saj je še vedno izvajana.

NEMŠKA GLASBENA DRAMA

Ko se je v Italiji leta **1813** rodil italijanski operni velikan **Giuseppe Verdi**, se je istega leta v Nemčiji rodil nemški operni velikan **Richard Wagner**. Wagnerjeve in Verdijeve opere so razdelile glasbeni svet. Po eni strani so se ljubitelji in ustvarjalci operne umetnosti zavzemali za Wagnerjeve ideje o glasbeni drami, po drugi strani pa je zaživela moč Verdijevih večnih melodij.

Obema skladateljema so opere bile življenje, življenje pa je bogato, če je prisotna ljubezen. Ko **ljubezen** med fantom in dekletom, ki se imata rada dozori in želita biti za vedno skupaj in se osrečevati se ponavadi poročita. Na poroki jima igrajo znano skladbo:

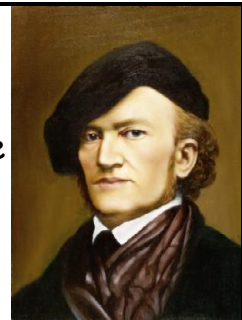
Danes sta se vzela dva ki se ljubita, srečna vesela bosta vse do konca dni.

Razen Mendelssohnove poročne koračnice, je znana tudi poročna koračnica iz opere **Lohengrin**, ki jo je napisal prej omenjeni operni skladatelj **Richard Wagner**. Tudi tej koračnici lahko dodamo besedilo:

*Srečna oba, rekla sta da, saj je ljubezen združila srca !
Prstana dva, plamen srca, družita vaju v zaljubljeni par.*

Wagner se je rodil leta **1813** v Leipzigu. Sprva je študiral glasbo precej neurejeno, pri raznih zasebnih učiteljih. Z 20. leti je napisal svojo prvo opero **Vile**, za katero je, tako kot pri vseh ostalih, sam napisal tudi operno besedilo ali **libreto**. Svoje opere, ki so bile večinoma zasnovane na legendah je imenoval **glasbene drame**. V njih je vpeljal bistveno novost z uporabo ponavljajočih se vodilnih motivov, to je kratkih glasbenih misli, ki so označevale posamezne stvari ali osebe skozi opero, kar se v glasbi imenuje **leitmotiv**.

Wagner je bil skladatelj, pesnik, dramatik, režiser in dirigent v raznih mestih, dokler njegova opera **Večni mornar** ne doživi v Dresdnu leta **1842** tako velik uspeh, da ga tam zaposlijo kot stalnega dirigenta. Opero je spremenil v glasbeno dramo z vsebinami iz nemške mitologije, legend in zgodovine. Ni več pisal glasbeno bogate arije, ampak je uvedel instrumentalne dele s programskimi motivi, ki napovedujejo značilne osebe, dogajanja in razpoloženje. V njegovih operah je vloga besedila in glasbe povsem enakopravna. V Dresdnu je napisal operi **Tannhäuser** in **Lohengrin** iz katere je znana poročna koračnica.

♪ R. Wagner: Lohengrin (opera): poročna koračnica

Leta **1849** je aktivno sodeloval v revolucionarnem gibanju, zato je pred aretacijo moral zbežati v Švico, kjer sta nastali operi **Tristan in Izolda**, ter leta 1874 **Nibelunški prstan**, ki je višek Wagnerjevih glasbenih dram. Ko so se leta **1860** politične razmere v Nemčiji umirile, je bavarski kralj Ludvig II. povabil Wagnerja nazaj v Nemčijo s ponudbo, da bi hkrati s prenovljeno opero postavil na **Zelenem griču** zunaj mesta **Bayreuth** tudi posebno operno gledališče z orkestrsko jamo. Gledališče zaživi v letu **1876**, ko so v takrat novem opernem gledališču v mestu **Bayreuth** prvič uprizorili še danes nepreseženo opero **Nibelunški prstan** ob navzočnosti celotne politične in kulturne Evrope tistega časa.

To gledališče stoji še danes in vsako leto se v njem odvijajo znani t. i. **Wagnerjevi dnevi**, ki se že po dolgoletni tradiciji začnejo vedno na isti dan, to je **25. julija**. **Umetniški vodja festivala**, ki je v celoti namenjen izključno operam **Richarda Wagnerja**, je že vse od leta **1967** skladateljev vnuk **Wolfgang Wagner**. O pomembnosti prireditve z najdaljšo tradicijo nam pove tudi podatek, da čakajo ljudje na vstopnice tudi po deset let, razen če niso znane osebe.

Wagner se je v operi **Mojstri pevci Nürnberški** spomnil srednjeveških pevcev. V tej operi, ki je v neskrajšani verziji dolga kar 5 ur in spada med najdaljše opere, opeva bratovščino meščanskih ljubiteljev glasbe, ki je prirejala pevška tekmovanja in je zanje izdelala stroga pravila. Čeprav mladi pevec Walter ni dosledno upošteval pravil v svoji pesmi, je zmagal zaradi njene umetniške vrednosti in se je tako lahko poročil z ljubljeno Evo.

Celoten opus **Richarda Wagnerja** obsega **13** oper, med katerimi je najznamenitejša **tetralogija**, to je ciklus štirih oper: **NIBELUNSSKI PRSTAN**.

♪ R. Wagner:
**Mojstri pevci
Nürnberški
(opera):
uvertura**

Leta **1870** se je **Richard Wagner** poročil s **Cosimo**, hčerjo **Franza Liszta**. Richard Wagner ni napisal le najdaljše opere, ampak se ponaša tudi z najdaljšo operno arijo iz opere **Somrak bogov**, ki traja skoraj **15** minut, kar je veliko več kot traja najkrajša opera **Tezejevo rojstvo** skladatelja **Dariusa Milhauda** (1892 - 1972). Na premieri leta **1928** so jo izvedli v celoti v 7 minutah in 28 sekundah.

NEMŠKA GLASBENA DRAMA

- v glasbeni drami vlada med **besedo in glasbo ravnovesje**,
- **libreti** so vzeti iz nemške mitologije in legend,
- uporablja *vodilni glasbeni motiv*, ki simbolizira posamezne osebe, situacije,...
- **orkester** dogajanje na odru dopolnjuje

R. Wagner je bil skladatelj, pesnik, dramatik, režiser in dirigent. Njegov celoten opus obsega mnogo oper, med katerimi je najznamenitejša tetralogija: **NIBELUNŠKI PRSTAN**, to je ciklus štirih oper: **Rensko zlato, Valkira, Siegfried in Somrak bogov.**